

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

www.parlament.md

10 iulie 2015

AS nr. 004

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

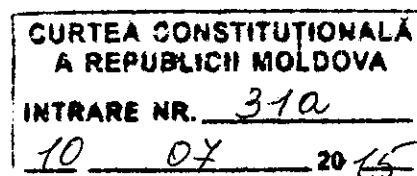
str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,

Chișinău MD 2004,

Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. g) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin.(1) lit. g) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

I. AUTORUL SESIZĂRII

1. Anatol Șalaru
2. Deputat în Parlament
3. bd. Ștefan cel Mare 105
4. 060100900

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare are ca obiect:

- Hotărârea Parlamentului privind numirea în funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului nr. 140 din 03 iulie 2015

III. LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

A. Legislația națională

1. Constituția Republicii Moldova

Articolul 1

Statul Republica Moldova

“[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sânt garantate.”

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

“ Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici alt act juridic care contravin prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 15

Universalitatea

” Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.”

Articolul 16

Egalitatea

”(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sânt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

2. Legea nr.52 din 3 aprilie 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul)

Articolul 1

Activitatea Avocatului Poporului (Ombudsmanului)

“(1) Avocatul Poporului (Ombudsmanul) (în continuare – Avocatul Poporului) asigură respectarea drepturilor și libertăților omului de către autoritățile publice, de către organizații și întreprinderi, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, de către organizațiile necomerciale și de către persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile.

(2) Avocatul Poporului contribuie la apărarea drepturilor și libertăților omului prin prevenirea încălcării acestora, prin monitorizarea și raportarea modului de respectare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la nivel național, prin perfecționarea legislației ce ține de domeniul drepturilor și libertăților omului, prin colaborarea internațională în acest domeniu, prin promovarea drepturilor și libertăților omului și a mecanismelor de apărare a acestora, prin aplicarea procedurilor reglementate de prezenta lege.

(3) Avocatul Poporului pentru protecția drepturilor copilului își exercită atribuțiile pentru asigurarea respectării drepturilor și a libertăților copilului și realizării, la nivel național, de către autoritățile publice centrale și locale, de către persoanele cu funcție de răspundere de toate nivelurile a prevederilor Convenției ONU cu privire la drepturile copilului.”

Articolul 6

Condițiile de eligibilitate

”(1) Funcția de Avocat al Poporului poate fi deținută de persoana care corespunde următoarelor cerințe:

- a) este cetățean al Republicii Moldova;
- b) are capacitate deplină de exercițiu;
- c) deține diplomă de licență sau echivalentul acesteia;
- d) are o vechime în muncă de cel puțin 10 ani **și o activitate notorie în domeniul apărării și promovării drepturilor omului;**
- e) se bucură de o reputație ireproșabilă;
- f) cunoaște limba de stat.

[...]”

Articolul 17

Atribuțiile Avocatului Poporului pentru drepturile copilului

(1) Avocatul Poporului pentru drepturile copilului acordă protecție și asistență copilului la cererea acestuia, fără a solicita acordul părinților sau al reprezentanților legali. Copilul este anunțat despre rezultatul examinării cererii în formă corespunzătoare maturității sale intelectuale și mintale.

(2) Pentru asigurarea respectării drepturilor și libertăților copilului, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului este în drept să acționeze din oficiu pentru a asista copilul aflat în dificultate sau în situații de risc, fără a solicita acordul părinților sau al reprezentanților legali.

(3) Avocatul Poporului pentru drepturile copilului cooperează cu oricare persoană, organizație necomercială, instituție sau autoritate publică cu activitate în domeniu.

(4) Avocatul Poporului pentru drepturile copilului decide asupra cererilor privind încălcarea drepturilor și libertăților copilului.

(5) În scopul apărării drepturilor și libertăților copilului, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului poate înainta acțiuni în instanțele judecătorești.

[...]”

B. Legislația internațională

1. Pactul internațional privind drepturile civile și politice, ratificat prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 217 – XII din 28.07.1990

Articolul 23

”[...]

4. Statele părți la prezentul Pact vor lua măsurile potrivite pentru a asigura egalitatea în drepturi și răspunderi a soților în privința căsătoriei, în timpul căsătoriei și atunci când ea se desface. În cazul desfacerii, se vor lua măsuri pentru a asigura copiilor ocrotirea necesară.”

Articolul 24

”1. Orice copil, fără nici o discriminare întemeiată pe rasă, culoare, sex, limbă, religie, origine națională sau socială, avere sau naștere, are dreptul din partea familiei sale, a societății și a statului la măsurile de ocrotire pe care le cere condiția de minor.

2. Orice copil trebuie să fie înregistrat imediat după naștere și să aibă un nume.

3. Orice copil are dreptul de a dobândi o cetățenie.”

2. Pactul internațional privind drepturile economice, sociale și culturale, ratificat prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 217-XII din 28.07.1990

Articolul 10

“[...]

Măsuri speciale de ocrotire și de asistență trebuie luate în favoarea tuturor copiilor și adolescenților, fără nici o discriminare din motive de filiație sau de alte motive. Copiii și adolescenții trebuie ocrotiți împotriva exploatării economice și sociale. Folosirea lor la lucrări de natură a le dăuna moralității sau sănătății, de a le pune viața în primejdie sau de a dăuna dezvoltării lor normale trebuie sancționată prin lege. Statele trebuie, de asemenea, să stabilească limite de vârstă sub care folosirea muncii salariate a copiilor va fi interzisă și sancționată prin lege.”

3. Convenția cu privire la drepturile copilului, ratificat prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 408-XII din 12.12.1990

Articolul 3

”1. În toate acțiunile care privesc copiii, întreprinse de instituțiile de asistență socială publice sau private, de instanțele judecătorești, autoritățile administrative sau de organele legislative, interesele copilului vor prevala.

[...]

3. Statele părți vor veghea ca instituțiile, serviciile și așezămintele care răspund de protecția și îngrijirea copiilor să respecte standardele stabilite de autoritățile competente, în special cele referitoare la securitate și sănătate, la numărul și calificarea personalului din aceste instituții, precum și la asigurarea unei supravegheri competente.”

Articolul 12

”[...]

În acest scop copilului i se va da, în special, posibilitatea de a fi ascultat în orice procedură judiciară sau administrativă care îl privește, fie direct, fie printr-un reprezentant sau un organism competent, în conformitate cu regulile de procedură din legislația națională.

Articolul 25

Statele părți recunosc dreptul copilului care a fost plasat de către autoritatea competentă pentru a primi îngrijiri, la protejarea sau tratarea afecțiunilor sale fizice ori mentale, dreptul la verificarea periodică a tratamentului respectiv și a oricăror alte aspecte legate de plasarea sa.”

IV. CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

Pentru considerentele expuse, călăuzindu-mă de prevederile art. 135 alin.(1) litera a) din Constituția Republicii Moldova, art. 4 alin.(1) lit. a) din Codul Jurisdicției Constituționale și art. 4 alin.(1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, solicit Curții Constituționale a Republicii Moldova să exercite, prin prisma legislației pertinente, controlul Constituționalității în regim de urgență:

1. Hotărârii Parlamentului privind numirea în funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului nr. 140 din 03 iulie 2015
2. Suspendarea acțiunii Hotărârii Parlamentului nr. 140 din 03 iulie 2015, conform prevederilor art. 7¹ alin.(2) pct.2 din Codul jurisdicției constituționale și art. 25¹ alin.(2) pct.2 din Legea cu privire la Curtea Constituțională.

V. EXPUNEREA PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ADUSE ÎN SPRIJINUL ACESTOR INFORMAȚII

Recunoscând angajamentele internaționale asumate în materia asigurării respectării și protecției drepturilor omului prin adeziunea la Declarația Universală a Drepturilor Omului, la Convenția pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, precum și la alte acte juridice internaționale ce vin să garanteze drepturile omului, Parlamentul Republicii Moldova, în data de 3 aprilie 2014 a adoptat Legea nr. 52 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul), intrată în vigoare în data de 9 mai 2014.

Reieșind din conținutul legii vizate, una din atribuțiile principale ale Avocatului Poporului rezidă în competența examinării cererilor adresate de către cetățeni, în vederea asigurării exercitării drepturilor ce le revin sau repunerea în drepturile pretins încălcate.

De asemenea, în exercitarea mandatului său, Avocatului Poporului îi revin și un set de atribuții strict procesuale, precum reprezentarea persoanelor fizice sau grupurilor de persoane fizice în fața autorităților publice sau instanțelor de judecată în cazurile complexe ce țin de drepturile și libertățile omului sau în cazurile de interes public.

Prin urmare, Avocatul Poporului fiind instituția care înlesnește accesul persoanelor în raport cu autoritățile publice, orientându-le pe acestea din urmă spre asigurarea respectării drepturilor fiecărei persoane în condițiile unui stat democratic și de drept, deține un spectru complex și variat de competențe profesionale, pentru realizarea cărora instituirea unui reprezentant specializat pe un anumit segment de raporturi este indispensabil.

Astfel, legiuitorul Republicii Moldova fiind preocupat de asigurarea respectării drepturilor și intereselor legitime ale cetățenilor și în special ale copiilor minori, a reglementat în conținutul Legii nr. 52 din 03.04.2014, funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului. Având în vedere că, așa cum s-a arătat în Declarația drepturilor copilului, *“dată fiind lipsa sa de maturitate fizică și intelectuală, copilul are nevoie de protecție și îngrijiri speciale, inclusiv de o protecție juridică adecvată”*. Conform art. 17 al legii menționate, Avocatul Poporului are un set de atribuții specifice care implică o pregătire profesională specializată. Printre acestea se înregistrează : *acordarea protecției și asistenței copilului la solicitarea acestuia, asistarea copilului aflat în dificultate sau în situații de risc, înaintarea de acțiuni în instanțele judecătorești în scopul apărării drepturilor copilului*.

În contextul celor enunțate trebuie menționat și faptul că potrivit prevederilor alin.(3) al articolului 1 al aceleiași legi, *“Avocatul Poporului pentru protecția drepturilor copilului își exercită atribuțiile pentru asigurarea respectării drepturilor și libertăților copilului și realizării la nivel național, de către autoritățile publice centrale și locale, de către persoanele cu funcție de răspundere de toate nivelurile a prevederilor Convenției ONU cu privire la drepturile copilului.”*

Deoarece în conținutul Convenției vizate se face în nenumărate rânduri referință la **calificarea și competența** personalului și a autorităților de orice nivel, care în activitatea lor profesională interacționează cu minorii, ținem să facem trimitere la câteva dintre observațiile **Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei** privind justiția în interesul copilului, în ceea ce privește formarea specialiștilor și anume:

- ✓ Toți specialiștii care lucrează cu copiii și în interesul acestora ar trebui să dețină un curs de formare interdisciplinară adecvată cu privire la drepturile și nevoile copiilor de diferite categorii de vârstă, precum și tipurile de proceduri care le sunt adaptate acestora;
- ✓ Specialiștii care intră în contact direct cu copiii ar trebui, de asemenea să dețină pregătirea necesară pentru a comunica cu aceștia, indiferent de vârstă și stadiul lor de dezvoltare, precum și cu *copiii aflați în situații speciale de vulnerabilitate sau în situații de risc*.
- ✓ În evaluarea intereselor superioare ale copiilor vizați în mod direct sau indirect toate autoritățile relevante ar trebui să adopte o abordare cuprinzătoare cu scopul de a lua în considerare toate interesele în cauză, inclusiv bunăstarea psihologică și fizică, precum și interesele juridice, sociale și economice ale copilului;
- ✓ Stabilirea unui cadru comun de evaluare pentru specialiștii care lucrează cu copiii sau în interesul acestora (cum ar fi avocați, psihologi, asistenți sociali și mediatori, medici, polițiști) în procedurile sau acțiunile care vizează în mod direct sau indirect copiii, cu scopul de a furniza sprijinul necesar persoanelor care iau decizii, permițând procedurilor sau acțiunilor în cauză să deservească, în cea mai bună manieră cu putință interesele copilului într-o anumită situație;
- ✓ Și nu în ultimul rând, un sistem juridic în interesul copilului este de partea copilului, oferind sprijin prin intermediul specialiștilor competenți.

În contextul celor expuse, ținem să menționăm că, potrivit alin.(3) al art. 1 al Constituției, Republica Moldova este un stat de drept, în care demnitatea persoanei

constituie o valoare fundamentală. Principiul statului de drept ar trebui să se aplice în cazul copiilor astfel cum se aplică și în cazul adulților, iar impactul statului de drept ar trebui să fie resimțit în toate procedurile care privesc copiii.

Prin urmare, toate elementele garanțiilor procedurale cum ar fi principiile **legalității și proporționalității, prezumția de nevinovăție, dreptul la un proces echitabil, dreptul la consiliere juridică, dreptul la acces la justiție și dreptul de apel**, ar trebui garantate pentru copii în aceleași condiții în care sunt garantate pentru adulți, adică cu respectarea art. 15 și art. 16 din Constituția Republicii Moldova, cu asigurarea universalității și egalității juridice a persoanelor.

Or, asigurarea respectării protecției drepturilor în condiții de egalitate, în cazul minorilor, apare imposibilă în condițiile în care autoritatea cu care interacționează nu dispune de pregătirea corespunzătoare pentru a acorda asistența de orice fel și potrivit exigențelor impuse de instrumentele internaționale în acest sens.